

IRENEUSZ SIUDEM

Zakres i formy prowadzenia w placówkach oświatowych działalności profilaktycznej

w myśl

ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 18 sierpnia 2015 r.

w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 18 sierpnia 2015 r.

w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii

Na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 oraz z 2015 r. poz. 28 i 875).

§ 1

1. Szkoły i placówki prowadzą **systematyczną** działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów i wychowanków, ich **rodziców oraz nauczycieli i innych pracowników** szkoły i placówki w celu przeciwdziałania narkomanii i innym zachowaniom problemowym z tym związanym.
2. Przez zachowania problemowe należy rozumieć zachowania charakteryzujące się nieprzestrzeganiem przyjętych dla danego wieku zwyczajowych norm i wymagań, niosące ryzyko negatywnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego ucznia lub wychowanka oraz jego otoczenia społecznego.

§ 2

1. Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- 1) fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych
- 2) psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie **równowagi i harmonii psychicznej**, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmocnieniu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności
- 3) społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz **ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych**
- 4) aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz **poczucia sensu istnienia**

§ 2

2. Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

- 1) **współpracę z rodzicami uczniów** i wychowanków w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia;
- 2) kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu;
- 3) wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą lub placówką oraz **społecznością lokalną**;
- 4) kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, **budowanie prawidłowych relacji** rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami;
- 5) doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami, wychowankami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów lub wychowanków;
- 6) wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów;
- 7) rozwijanie i wspieranie działalności wolontarystycznej oraz zaangażowania w działalność podmiotów, o których mowa w art. 2a ust. 1 oraz art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą o systemie oświaty”;
- 8) wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

§ 3

1. Działalność edukacyjna w szkole i placówce polega na stałym poszerzaniu i ugruntowaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców i opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu **promocji zdrowia i zdrowego stylu życia**.

2. Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

1) poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;

2) rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów i wychowanków;

3) kształtowanie u uczniów i wychowanków umiejętności życiowych, takich jak: **samokontrola, radzenie sobie ze stresem, rozpoznawanie i wyrażanie własnych emocji**;

4) kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;

5) prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie **wczesnego rozpoznawania** zagrożenia używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej;

6) doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków i substancji, o których mowa w § 4 ust. 1, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

§ 4.

1. Działalność informacyjna w szkole i placówce polega na dostarczaniu rzetelnych i **aktualnych informacji**, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, skierowanych do uczniów i wychowanków oraz ich rodziców i opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły lub placówki.

§ 4.

2. Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

- 1) dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji, o których mowa w ust. 1;
- 2) udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków i substancji, o których mowa w ust. 1;
- 3) przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zwanej dalej „ustawą”;
- 4) informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

§ 5.

1. Działalność profilaktyczna w szkole i placówce polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki **uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.**

2. Działalność profilaktyczna obejmuje:

1) w przypadku profilaktyki uniwersalnej – wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań problemowych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2;

2) w przypadku profilaktyki selektywnej – wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań problemowych;

3) w przypadku profilaktyki wskazującej – wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano pierwsze symptomy używania środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2. lub występowania innych zachowań problemowych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

§ 5.

3. Działania profilaktyczne w szkołach i placówkach w ramach działalności, o której mowa w ust.1, obejmują w szczególności:

- 1) realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów **programów profilaktycznych** i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, **rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji**, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy;
- 2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- 3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2, przez uczniów i wychowanków, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań problemowych;
- 4) doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań problemowych;
- 5) włączanie, w razie potrzeby, w indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy o systemie oświaty, działań z zakresu przeciwdziałania używaniu środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2.

§ 6

1. Szkoła i placówka, przy prowadzeniu działalności o której mowa odpowiednio w § 1-5, **współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego**, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, Policją, a także podmiotami, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, oraz podmiotami, o których mowa w art. 2a ustawy o systemie oświaty, w szczególności przy opracowaniu wśród uczniów lub wychowanków, rodziców lub opiekunów, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły lub placówki **diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka**, o których mowa odpowiednio w ust. 3 i 4, dotyczącej uczniów lub wychowanków, rodziców lub opiekunów, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły lub placówki.

§ 6

2. Podstawę do podejmowania działalności, o której mowa odpowiednio w § 2–5, stanowi **opracowywana w każdym roku szkolnym diagnoza**, o której mowa w ust. 1.
3. Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne właściwości uczniów lub wychowanków albo środowiska społecznego, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia lub wychowanka i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka, o których mowa w ust. 4.
4. Przez czynniki ryzyka należy rozumieć indywidualne właściwości uczniów lub wychowanków albo środowiska społecznego, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań problemowych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

§ 7

1. Działalność, o której mowa w § 1, może być realizowana w ramach:

- 1) zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, o których mowa w art. 64 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty;
- 2) zajęć, o których mowa w art. 64 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 ustawy o systemie oświaty;
- 3) zajęć edukacyjnych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty;
- 4) zajęć edukacyjnych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z późn. zm.);
- 5) zajęć z wychowawcą;
- 6) zajęć, o których mowa w art. 42 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 oraz z 2015 r. poz. 357).

§ 7

2. Działalność, o której mowa w § 1, może odbywać się także w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy o systemie oświaty, w formach określonych w tych przepisach.
3. Działalność, o której mowa w § 1, realizowana w ramach zajęć, o których mowa w ust. 1 i ust. 2, może odbywać się w oddziale, grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, z udziałem całej społeczności szkolnej, a także w trakcie bieżącej pracy z uczniem.
4. Działalność, o której mowa w § 1, realizowana w ramach zajęć, o których mowa w ust. 1, może odbywać się w szczególności w formie **interaktywnych wykładów i warsztatów, treningów umiejętności, projektów, debat, szkoleń, a także spektakli teatralnych, spotów, kampanii społecznych, happeningów, pikników edukacyjnych.**
5. Działalność, o której mowa w § 1, może odbywać się także w ramach realizacji programów, o których mowa § 5 ust. 3 pkt 1, **w formach wskazanych w tych programach.**

§ 7

6. Działalność, o której mowa w § 1, powinna być realizowana z uwzględnieniem form i działań określonych w **gminnym programie przeciwdziałania narkomanii**, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy, oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy.

7. W działalności, o której mowa w § 1, mogą brać udział rodzice, opiekunowie, specjaliści oraz przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, placówek doskonalenia nauczycieli, podmiotów realizujących świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkich i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, Policji oraz podmiotów, o których mowa w § 6 ust.1.

8. **W oparciu o diagnozę**, o której mowa w § 6 ust. 1, nauczyciel lub **wychowawca** w uzgodnieniu z dyrektorem szkoły lub placówki **wybiera formę**, w której realizuje działalność, o której mowa w § 1, uwzględniając wykorzystanie aktywnych metod pracy.

§ 8. Szkoły i placówki dostosują w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia program wychowawczy i program profilaktyki, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, do przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2015 r

Pięć elementów wdrażania programu profilaktycznego

Element pierwszy: **DIAGNOZA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO**

- określenie poziomu, specyfiki i przyczyn zagrożenia szkoły patologiami.
- analiza przyczyn patologii społecznych w szkole.
- określenie realnych możliwości szkoły przeciwdziałania patologiom.
- analiza potrzeb kadry pedagogicznej i pracowników szkoły.
- określenie możliwości współpracy szkoły z instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi w ramach struktur gminnych i powiatowych.

Element drugi: PRZYGOTOWANIE ZAKRESÓW WSPÓŁPRACY I TREŚCI SZKOLENIA KADRY

- określenie zakresów niezbędnej wiedzy merytorycznej i umiejętności – w zależności od potrzeb kadry realizującej program oraz wyników diagnozy wykonanej podczas realizacji elementu pierwszego.
- określenie zakresów współpracy międzyinstytucjonalnej (Szkoła, Służba Zdrowia, Pomoc Społeczna, Policja itd..., organizacje pozarządowe).

Element trzeci: REALIZACJA SZKOLEŃ KADRY

- warsztatowe przygotowanie kadry pedagogicznej (dyrekcji, nauczycieli, pedagogów, ew. psychologów szkolnych) do konstrukcji, wprowadzenia i realizacji na terenie szkoły systemowych, szkolnych programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym.
- szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie dostosowania programów profilaktycznych do strategii gminnych i powiatowych oraz współpracy międzyinstytucjonalnej.
- przygotowanie realizatorów programu do współpracy z innymi pracownikami szkoły (pielęgniarki, woźni, ochroniarze itd...) min. określenie ich zadań w ramach szkolnych programów profilaktycznych.

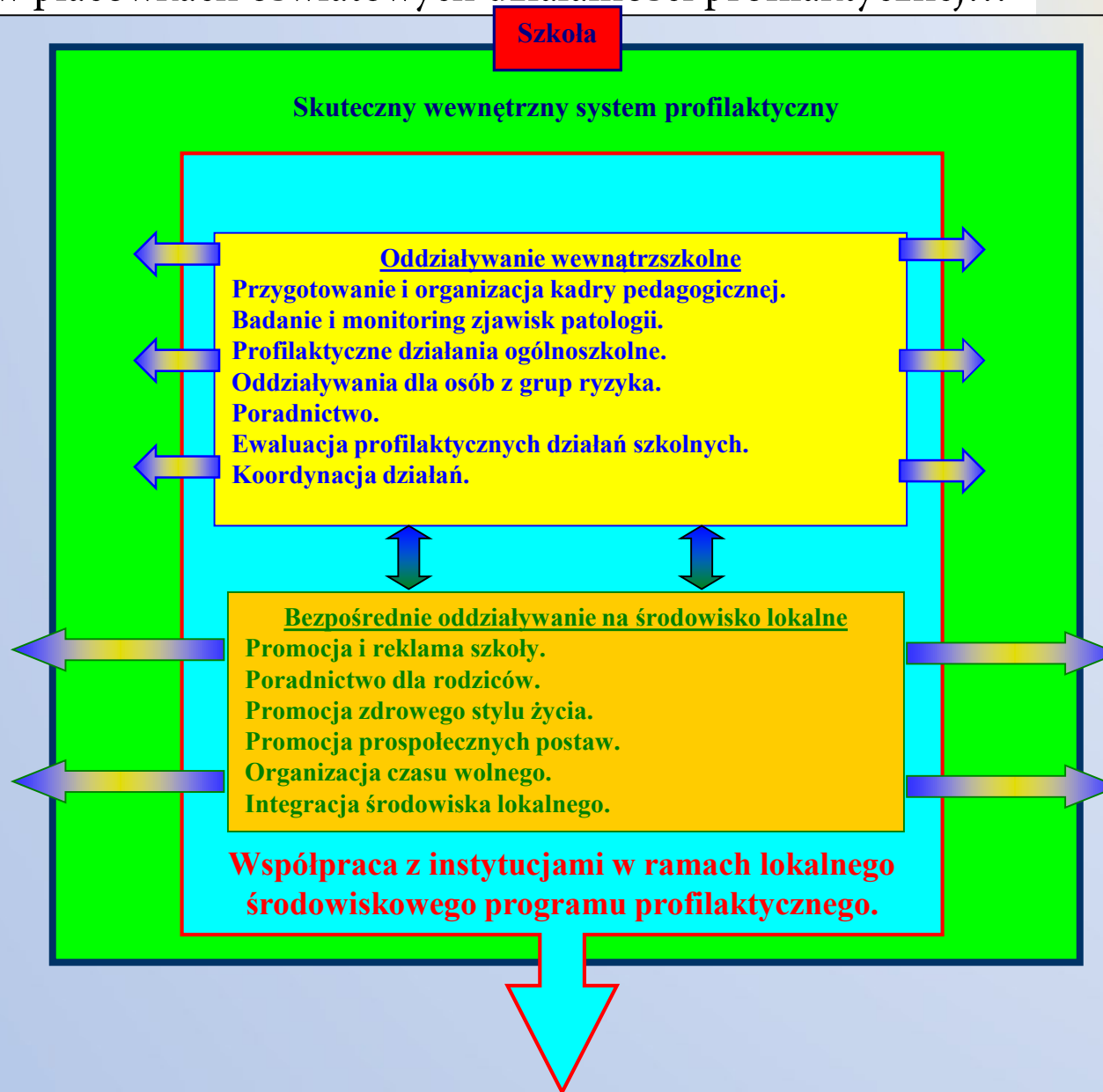
Element czwarty: KONSULTACJE I WERYFIKACJA PROGRAMÓW

- udzielanie systematycznego wsparcia kadrom pedagogicznym realizującym skonstruowane przez siebie programy w swoich szkołach.
- weryfikacja realizowanych programów.
- kontrola skuteczności współpracy szkół z instytucjami w ramach gminnych i powiatowych strategii przeciwdziałania patologiom społecznym ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień i przemocy.
- weryfikacja tworzonego systemu bilansowania danych (monitoringu realizowanych programów).

Element piąty: PODSUMOWANIE EFEKTÓW PROGRAMU, EWALUACJA

- określenie efektów wdrażania programu w szkole.
- określenie skuteczności i zasięgu środowiskowego programu.
- analiza współdziałania programu szkolnego w ramach strategii gminnej, powiatowej i wojewódzkiej.
- analiza działania systemu zbierania i bilansowania informacji.

Zakres i formy prowadzenia w placówkach oświatowych działalności profilaktycznej...

Struktura programu profilaktycznego

- Opis problemów – dane diagnostyczne, służące merytorycznemu uzasadnieniu planowanych działań.
- Cele bezpośrednie, pośrednie, odroczone. Korzyści uzupełniające realizacji programu.
- Adresaci (odbiorcy) planowanych działań.
- Realizatorzy (wykonawcy) programu – bezpośredni, pośredni (współpracownicy, kooperanci).
- Formy realizacji programu – opis konkretnych sposobów realizacji, metod pracy.
- Plan realizacji programu – czas, przebieg, ew. etapy, części, składowe.
- Oczekiwane efekty realizacji programu.
- Monitoring przebiegu programu (dokumentacja), ewaluacja.
- Kosztorys programu.
- Uwagi autora, mające znaczenie dla realizacji programu.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

TOWARZYSTWO
NOWA KUŹNIA

ul. Samsonowicza 25
20-485 Lublin

tel: 81 443 43 13, 602 79 63 68

e-mail: poczta@isiudem.pl

www.towarzystwo-kuznia.lublin.pl

www.isiudem.pl